

Ex Libris Congregationis Missionis Omnium Sacerdotum. 7

GEOMETRA POLSKI

TO IEST

NAVKA RYSOWANIA,
PODZIAŁV, PRZEMIE-
NIANIA, y ROZMIE-
RZANIA

Liniy, Angułow, Figur, y Brył
pełnych.

PODANY do DRVKV

P R Z E Z

X. STANISŁAWA SOLSKIEGO,
Societatis JESU.

w Krakowie Roku MDC LXXXIII.

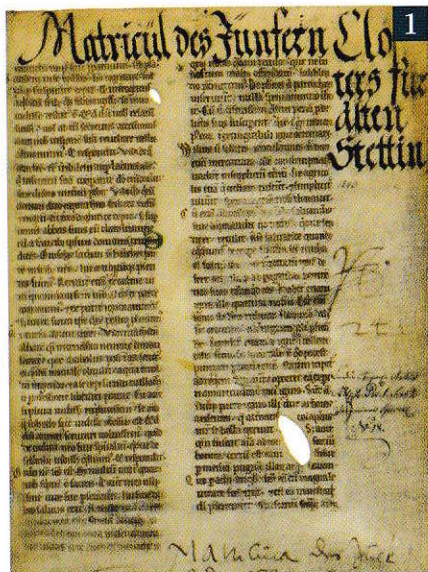
*****C*****S*****

w Drukarni. GERZEGO y MIKOŁAJA Schedlow, I. K. M. Ordynarynych Typogr:

PAN
POLSKA AKADEMIA NAUK
ARCHIWUM
W WARSZAWIE

Opisy do zamieszczonych ilustracji:

1. Fragment cysterskiej *Księgi cudów*, opactwo w Kolbaczu, 1273, APAN, 171
2. *Wieniec szkolny* przyznany przez Szkoły Warszawskie Księżu Pijarów uczniowi Stanisławowi Kotowskiemu, 1811, Materiały do Dziejów Uniwersytetu Wileńskiego, APAN, 103
3. Jan Filip Holzhaeusser, *Medal zaszczytny Stanisława Augusta Poniatowskiego* przyznany Stanisławowi Konarskiemu, awers, rewers, 1765, APAN, ZM, 113
4. Mapa Azji z odręcznymi notatkami Leona Barszczewskiego, 1894, Materiały Leona Barszczewskiego, APAN, III–131
5. List Marii Skłodowskiej-Curie do Ludwika Wertensteina, 1913, Materiały Ludwika Wertensteina, APAN, III–25
6. Rodzina Samuela Bogumiła Lindego; siedzą od prawej: Władysław Brandt, Anna z Lindów Brandt, Wanda Brandt, Ksawery Brandt, Emilia Brandt (reprodukcja dagerotypu), przed 1860, APAN, ZF, XXXI–52
7. Stanisław Solski SJ, *Geometra polski*, Kraków 1683, BAPAN, II, 4506

REDAKCJA

Joanna Arvaniti

TEKST

Dariusz Kwiatkowski

TŁUMACZENIE

Joanna Arvaniti, Izabela Kwiatkowska, Tomasz Rudzki

PROJEKT GRAFICZNY

Maria Kaliszczuk-Donaj

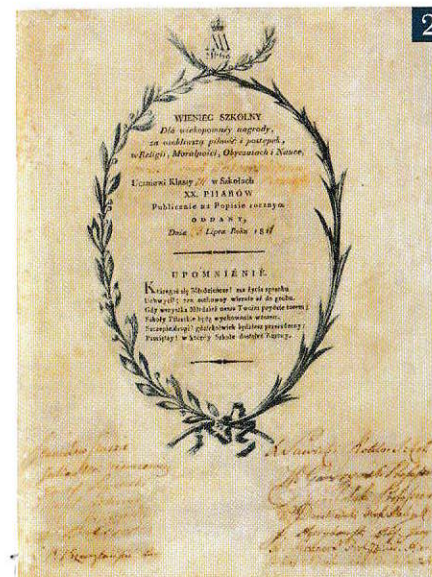
DRUK

AMALKER

WARSZAWA 2013

Archiwum Polskiej Akademii Nauk, od 2011 roku Polska Akademia Nauk Archiwum w Warszawie, to instytucja naukowo-pomocnicza Polskiej Akademii Nauk utworzona na podstawie decyzji Sekretariatu Naukowego Prezydium Polskiej Akademii Nauk nr 167/53 z 1 grudnia 1953 roku, od tego czasu nieprzerwanie pełniąc istotną rolę w życiu Polskiej Akademii Nauk jako placówka o powierzonym zasobie archiwalnym z prawem do wieczystego przechowywania dokumentów. Obecnie, prócz centralnej instytucji w Warszawie, działają też oddziały w Poznaniu i Katowicach.

Pracownicy APAN opiekują się materiałami źródłowymi do historii nauki, prowadzą prace badawcze, rozwiązują zagadnienia metodologiczne oraz realizują szeroko zakrojone programy popularyzujące osiągnięcia różnych dziedzin wiedzy, włączając się aktywnie w życie naukowe i kulturalne kraju. Archiwum

PAN prezentowało swe zbiory na wielu wystawach, których było organizatorem lub współorganizatorem, m.in. *Polscy nobliści*, *Maria Skłodowska-Curie*, *Polscy badacze Syberii*, *Kobiety w nauce*, *Mikołaj Kopernik*. *Życie i dzieło* i wiele innych, pokazujących w różnych miastach w Polsce i na świecie.

Archiwum PAN współpracuje też z kilkudziesięcioma ośrodkami naukowymi w wielu krajach świata (bardzo aktywnie z Archiwum Rosyjskiej Akademii Nauk), realizując razem z zagranicznymi partnerami liczne projekty badawcze oraz organizując wspólne wystawy i konferencje międzynarodowe, np. *Archiwa naukowe w procesie integracji europejskiej* (1999) czy *Seminar* (2003) International Council on Archives – Section of University and Research Institution Archives, której APAN jest członkiem od roku 2001, *Dziedzictwo kulinarne w dokumencie* (2009). Od kilku lat Archiwum PAN aktywnie uczestniczy w organizacji Nocy Muzeów, Pikniku Archiwalnego i Festiwalu Nauki.

Wśród licznych wydawnictw Archiwum wyróżnić należy ukazujący się od roku 1959 rocznik „Biuletyn Archiwum Polskiej

Akademii Nauk”. Publikowane są w nim opracowywane w APAN inwentarze gromadzonych tu materiałów, a ponadto artykuły i komunikaty poświęcone zagadnieniom metodycznym, działalności Archiwum PAN, inicjatywom z zakresu popularyzacji własnego zasobu oraz prezentacji osiągnięć różnych dziedzin nauki, sprawozdania roczne. Poza tym Archiwum PAN publikuje książki okolicznościowe, katalogi wystaw i informatory, a pracownicy APAN zamieszczają swoje publikacje w prestiżowych polskich i zagranicznych wydawnictwach naukowych.

Przewodnik po zasobie opracowany został w Archiwum trzykrotnie – ostatnia edycja ukazała się w 1999 roku.

Jednym z ważniejszych osiągnięć metodologicznych Archiwum PAN jest sporządzenie wytycznych opracowywania spuścizn archiwalnych po uczonych, które są stosowane przez wiele innych polskich placówek porządkujących swoje zbiory.

Z inicjatywy dyrektor Archiwum PAN dr Hanny Krajewskiej przy Stowarzyszeniu Archiwistów Polskich została utworzona Sekcja Archiwów Instytucji Naukowych i Kulturalnych oraz Polskie Towarzystwo Archiwalne organizujące życie zawodowe środowiska w kraju.

Archiwum PAN gromadzi, zabezpiecza, kształtuje, przechowuje, opracowuje, udostępnia i popularyzuje akta Polskiej Akademii Nauk, towarzystw i innych instytucji naukowych oraz spuścizny polskich uczonych. Tak określony profil gromadzenia znajduje wyraz w podziale liczącego prawie 3000 m.b. zasobu APAN na trzy działy:

- I Akta towarzystw i innych instytucji naukowych;
- II Akta Polskiej Akademii Nauk i jej placówek;
- III Spuścizny polskich uczonych.

Wśród zbiorów znajduje się ponad 600 zespołów oraz ich fragmentów pochodzenia prywatnego uczonych polskich i liczba spuścizn stale rośnie, a materiały epistolograficzne obejmują korespondencję tysięcy najwybitniejszych przedstawicieli nauki i kultury z wielu krajów świata. Archiwum posiada kolekcje około 30000 zdjęć, ponad 3000000 klatek mikrofilmów, powyżej 1000 medali oraz około 1200 map.

Ten bogaty zbiór otwarty jest dla wszystkich, którzy chcą zapoznać się z dorobkiem i historią szeroko pojętej myśli naukowej.

The Archive of the Polish Academy of Sciences (APAN), since 2011 Polish Academy of Sciences Archive in Warsaw, is a helper scientific institution of Polish Academy of Sciences, that came into being in 1953 and from this time it has incessantly been playing a vital part in the life of the Academy as the unit responsible for entrusted archival holdings with the right to permanent storage of documents. At present, apart from the central institution in Warsaw, there are also branches in Poznań and Katowice.

The employees of APAN take care of source materials for the history of science, lead investigative works, solve methodological problems as well as carry on widely conceived programs aimed to popularize achievements in the different fields of knowledge, thereby actively taking part in the scientific and cultural life of the country. The Archive presented its collections at many exhibitions it organized or co-organized, including *Polish Noble Prize winners, Maria Skłodowska-Curie, Polish researchers of Siberia, Women in science, Nicolaus Copernicus. Life and work* and many others, presented in various places in Poland and around the world.

The PAN Archive also works hand in hand with several dozen scientific centers in many countries of the world (very actively with Archive of the Russian Academy of Sciences), carrying on together with its foreign partners numerous investigative projects and organizing exhibits or international conferences, e.g. *Scientific Archives in the European Integration* (1999) or *Seminar* (2003) of the International Council on Archives – Section of University and Research Institution Archives, which APAN has been a member of since 2001, *Culinary heritage in document* (2009). For a few years the PAN Archive has actively participated in organization of Museums at Night, Archival Picnic and Festival of Science.

Among numerous publications of the Archive we should distinguish the “Bulletin of the PAN Archive” year-book which has been appearing since 1959. Publications in the year-book include APAN’s inventories of its holdings as well as articles and announcements relating to methodological questions, activity of the Archive, initiatives to popularize its archival materials and presentation of achievements in different fields of science, as well as the Archive’s annual reports. Also PAN Archive issues commemorative books, exhibition catalogues and registers, and APAN employees post their writings in prestigious Polish and foreign

4

scientific publishing houses.

The Guide to the Archive's holdings has been published three times so far, with the latest edition appearing in 1999. One of the most important methodological achievements of the Archive is the preparation of guidelines for the archival description of the heritage of scientists. These guidelines are used by many different Polish scientific institutions which work on their holdings.

On the initiative of the Director of the Archive, Hanna Krajewska, Ph.D., at the Association of Polish Archivists there has been created the Section of Archives of Scientific and Cultural Institutions and Polish Archival Society, which organize the professional life of archival circles of the country.

The Archive's collection, which in total comprises nearly 3000 meters of documents, is divided into three sections:

- I Documents of associations and different scientific institutions;
- II Documents of the Polish Academy of Sciences and its institutes;
- III Heritages of Polish scientists.

Holdings include over 600 private collections of Polish scientists, and the number is growing, including letters of thousands of personalities involved in science and culture in many countries of the world. Moreover, the Archive possesses collections of around 30000 photographs, more than 3000000 frames of microfilm, over 1000 medals and over 1200 maps.

This rich collection is accessible for every one who is interested in scientific achievements and history of science in the wide sense.

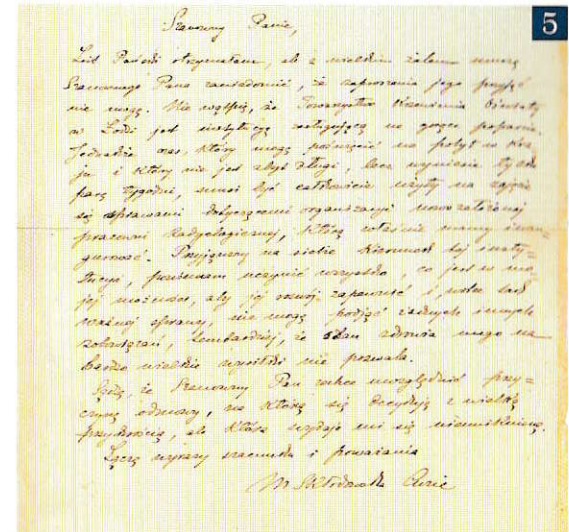

Das Archiv, ab dem Jahr 2011 Polnische Akademie der Wissenschaften Das Archiv in Warschau, ist eine wissenschaftlich-stützende Institution der Polnischen Akademie der Wissenschaften, die im Jahre 1953 gegründet wurde. Seit diesem Zeitpunkt spielt es eine wesentliche Rolle im Leben der Akademie. Dem Archiv wurden alle Dokumente der Akademie mit dem Recht zur dauerhaften Aufbewahrung anvertraut. Zur Zeit gibt es außer der zentralen Intitution in Warschau auch Niederlassungen in Posen und Kattowitz.

Die Mitarbeiter des Archivs der Polnischen Akademie der Wissenschaften betreuen Quellenmaterialien zur Wissenschaftsgeschichte und realisieren Forschungsaufgaben. Sie erarbeiten methodologische Probleme und erstellen Programme zur Bekanntmachung der Errungenschaften aus verschiedenen Wissenschaftsgebieten. Damit beteiligt sich die Akademie auch aktiv am wissenschaftlichen und kulturellen Leben des Landes.

Das Archiv hat seine Sammlung in vielen Ausstellungen präsentiert, in denen es als Veranstalter oder Mitveranstalter fungierte, unter anderem: *Die polnischen Nobelpreisträger, Maria Skłodowska-Curie, Die polnischen Forscher Sibiriens, Frauen in der Wissenschaft, Nikolaus Kopernikus. Das Leben und Werk*, und viele andere, die in verschiedenen Orten in Polen und in der Welt präsentiert wurden.

Das Archiv der Polnischen Akademie der Wissenschaften kooperiert mit Wissenschaftsinstitutionen in aller Welt (sehr intensiv mit dem Archiv der Russischen Akademie der Wissenschaften) und realisiert gemeinsam mit diesen ausländischen Partnern viele Forschungsprojekte. Sie organisiert auch internationale Konferenzen, so zum Beispiel *Die wissenschaftlichen Archive im europäischen Integrationsprozess* (1999) oder *Das Seminar* (2003) des International Council on Archives –

5

Section of University and Research Institution Archives, in der das Archiv der Polnischen Akademie der Wissenschaften seit 2001 Mitglied ist, *Das kulinarische Erbe im Dokument* (2009). Das Archiv PAN beteiligt sich seit einigen Jahren aktiv bei der Organisation Der Nacht der Museen, Dem Archivalischen Picknick und Dem Festival der Wissenschaft.

Von den vielen Publikationen des Archivs ist das seit 1959 erscheinende „Bulletin des Archivs der Polnischen Akademie der Wissenschaften“ hervorzuheben. In ihm werden Listen aller im Archiv gesammelten Materialien veröffentlicht. Darüber hinaus werden Artikel, Berichte zu methodologischen Problemen und zum Wirken des Archivs, der Bestand sowie Errungenschaften aus verschiedenen Wissenschaftsgebieten wie auch die Jahresbilanz veröffentlicht. Der Bestandführer wurde dreimal veröffentlicht. Die letzte Ausgabe erschien 1999. Darüber hinaus das Archiv PAN veröffentlicht Jubiläumsbücher, Ausstellungskataloge und Informationspublikationen, dazu die Angestellten des Archivs präsentieren ihre Texte in renommierten polnischen und ausländischen wissenschaftlichen Verlagen.

Ein wichtiger Beitrag zu methodologischen Problemfragen ist die Anfertigung der Grundlagen zur Bearbeitung der Nachlässe von Wissenschaftlern. Diese Grundlagen werden auch in anderen polnischen Archiven benutzt und eingehalten.

Auf Initiative der Direktorin des Archivs, Dr. Hanna Krajewska, entstand in der Vereinigung der Polnischen Archivare die Sektion Archive von Wissenschaftlichen und Kulturellen Institutionen und die Polnische Archivalische Gesellschaft, die das Berufsleben der Branche im Inland organisieren.

Das ganze Bestand des Archivs umfasst beinahe 3000 laufende Meter. Er ist in drei Teile gegliedert:

- I Die Akten der Gesellschaften und anderer wissenschaftlichen Institutionen;
- II Die Akten der Polnischen Akademie der Wissenschaften und ihrer Institute;
- III Die Nachlässe von polnischen Wissenschaftlern.

In dieser Sammlung befinden sich über 600 Archivbestände und Fragmente, die von polnischen Wissenschaftlern stammen und ihre Zahl steigt stetig.

Außerdem beinhalten die epistolographischen Materialien die Korrespondenz von Tausenden Wissenschaftlern und Kulturschaffenden aus aller Welt. Das Archiv besitzt eine Fotosammlung von zirka 30000 Bildern, knapp 3000000 Mikrofilm-Bildern, über 1000 Medaillen und über 1200 Landkarten.

Diese reichhaltige Sammlung ist für alle offen, die sich mit dem Gut und der Geschichte der weitverbreiteten Idee der Wissenschaften vertraut machen wollen.

Архив Польской академии наук, с 2011 года Польская академия наук Архив в Варшаве, был создан, как научно-вспомогательное предприятие ПАН, в 1953 году и с этого времени непрерывно играет существенную роль в жизни Академии как учреждение с поверенным архивным фондом, с правом вечного хранения документов. В настоящее время, кроме центрального учреждения в Варшаве, работают также отделения в Познани и в Катовицах.

Работники АПАН заботятся об источниках для изучения истории науки, ведут исследовательские работы, разрешают методологические вопросы, а также осуществляют широко задуманные программы, популяризирующие достижения в разных отраслях знаний, включаясь активно в научную и культурную жизнь страны. Архив показывал свои фонды на многочисленных выставках, которых был организатором или соорганизатором, между прочим: *Польские лауреаты Нобелевской премии, Мария Склодовская-Кюри, Польские исследователи Сибири, Женщины в науке, Николай Коперник, Жизнь и творчество* и многие другие, экспонированные в разных местах в Польше и во всем мире.

Архив Польской академии наук сотрудничает с несколькими десятками научных центров во многих странах мира (очень деятельно с Архивом Российской академии наук), осуществляя вместе с заграничными партнёрами исследовательские проекты и организуя международные выставки и конференции, например: *Научные архивы в процессе европейской интеграции* (1999) или *Семинар* (2003) International Council on Archives — Section of University

and Research Institution Archives, которого членом является АПАН с 2001 года, *Кулинарное наследие в документе* (2009). Уже несколько лет Архив Польской академии наук принимает активное участие в организации Ночи музеев, Архивного пикника и Фестиваля науки.

Среди многочисленных издательств Архива следует выделить выходящий с 1959 года ежегодник «Бюллетень Архива Польской академии наук». Публикуются в нём составляемые в АПАН описи накапливаемых здесь материалов, статьи и сообщения, касающиеся методических вопросов, деятельности Архива, предприятий в области популяризации собственного фонда, а также представления достижений разных отраслей знаний, годовые отчёты. Путеводитель по фондам составлялся в Архиве трижды — последнее издание появилось в 1999 году. Кроме того, Архив ПАН издает книги по случаю важных событий, каталоги, буклеты и путеводители, а сотрудники АПАН помещают свои статьи в престижных польских и зарубежных научных издательствах.

Одним из важнейших методологических достижений Архива является приготовление указаний, касающихся обработки архивных личных фондов учёных; этими указаниями руководствуются многие другие польские учреждения, приводящие в порядок свои фонды.

По инициативе директора Архива доктора Ханны Краевской при Обществе польских архивистов была создана Секция архивов научных и культурных учреждений и Польское архивное общество, организующие профессиональную жизнь среды в стране.

Весь фонд Архива — насчитывающий почти 3000 погонных метров — делится на три части:

- I Акты обществ и других научных предприятий;
- II Акты Польской академии наук и её учреждений;
- III Личные фонды польских учёных.

В архивном собрании находится свыше 600 фондов (и их фрагментов) личного происхождения, касающихся польских учёных, и их количество постоянно растёт, а эпистолярные материалы вмещают корреспонденцию тысяч деятелей науки и культуры из многих стран мира. Архив имеет коллекции, содержащие свыше 30000 фотографий, свыше 3000000 кадров микрофильмов, больше чем 1000 медалей и около 1200 карт.

Этот богатый фонд открыт для всех, которые хотят познакомиться с достижениями и историей научной мысли в широком понимании слова.

POLSKA AKADEMIA NAUK ARCHIWUM W WARSZAWIE

00-330 Warszawa
ul. Nowy Świat 72
tel./faks (48 22) 826 81 30

Dyrektor dr Hanna Krajewska
tel. (48 22) 657 28 48
e-mail archiwum@apan.waw.pl

Sekretariat (48 22) 657 28 96, 657 28 08

Pracownia Naukowa (48 22) 657 27 88, 657 28 92
e-mail apan4@apan.waw.pl

Dział Mikrofilmów i Fotografii (48 22) 657 28 51

Pracownia Konserwacji (48 22) 552 50 13

Pracownia Naukowa czynna
od poniedziałku do piątku w godzinach 9.00–15.30

ODDZIAŁ W POZNANIU

61-725 Poznań
ul. Seweryna Mielżyńskiego 27/29
tel. (48 61) 852 13 20
faks (48 61) 852 22 05
e-mail archpan@man.poznan.pl

Kierownik dr Jarosław Matysiak

Pracownia Naukowa czynna
od poniedziałku do piątku w godzinach 9.30–17.00
z możliwością przedłużenia pracy do godziny 18.00

ODDZIAŁ W KATOWICACH

40-145 Katowice
ul. Józefowska 104
tel./faks (48 32) 208 78 79
e-mail poczta@apan.katowice.pl

Kierownik mgr Mateusz Sobeczko

Pracownia Naukowa czynna
od poniedziałku do piątku w godzinach 9.00–15.00